

КОНЦЕПТ «ПОЛІТИЧНИХ МЕРЕЖ»: ЗАГАЛЬНОМЕТОДОЛОГІЧНИЙ АБРИС

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Розкривається сутність мережевого підходу в політичній науці та його характерні ознаки. Визначається сутність категорії «політичні мережі». Піднімається питання ефективності мережевих структур з вироблення політичних рішень.

Ключові слова: державне управління, демократія, політичні мережі.

Abstract

The essence of network approach in political science and its characteristic features. Determine the nature of the category of "political networks". Rising question the effectiveness of network structures of policymaking.

Keywords: governance, democracy, political networks.

Сьогодні державне управління в контексті подальшого розвитку демократії в Україні, представляється як один із суб'єктів суспільно-політичного процесу з вироблення узгодженого політичного рішення спільно зі структурами громадянського суспільства [1, с. 157]. На протигагу неформальним зв'язкам офіційні майданчики взаємодії державної влади з громадянським суспільством розглядаються багатьма експертами як малоефективні. Причиною цього називають низький статус дорадчих органів, неопрацьованість механізмів врахування рекомендацій громадських експертів в процесі прийняття державних рішень, відсутність механізмів обговорення: як постановки проблемних питань, так і реакції на них. Ці механізми доволі часто працюють більше для створення фасаду видимості їх роботи, ніж по суті.

Тому сьогодні існує серйозна проблема уніфікації інститутів і практик здійснення політичної влади. Як видається, в різних регіонах України вона може бути вирішена шляхом використання різних методологій, які можуть стати альтернативними інституційному підходу. Одну з них пропонує політології мережевий підхід до державного управління, який є певною відповіддю на зміни умов, в яких здійснюється управління суспільними справами. Його характерною ознакою є те, що він не спрощує об'єкт державного управління і не ізолює його від публічної політики. До його достоїнств дослідники відносять урахування морального виміру процесу виробництва політичних рішень, перенесення акценту наукового інтересу з інститутів на відносини між ними [2, с. 106]. Центральною ланкою цього підходу є поняття «політична мережа».

Згідно із визначенням Т. Берцель, це комплекс відносно стабільних зв'язків, що об'єднують безліч різномірних акторів, які обмінюються ресурсами, для досягнення спільних цілей [3, с. 20]. Політичні мережі мають ряд характеристик, які відрізняють їх від інших форм управлінської діяльності в сфері суспільних потреб та інтересів.

По-перше, теорія політичних мереж реконструює відносини між державним управлінням і сучасним суспільством. Політична мережа являє собою безліч організацій і установ, які здійснюють зв'язок громадянського суспільства і держави. Між ними існує взаємний інтерес, обумовлений не тільки ресурсної залежністю, а й прагненням до досягнення загальних цілей. У процесі вироблення політичного рішення ці структури беруть участь на рівноправній основі, використовуючи при цьому як формальні, так і неформальні норми.

По-друге, теорія політичних мереж відновлює зв'язки між управлінням і політикою. Підхід з позицій політичних мереж до державного управління проявляє інтерес до політичної сфери. Тим самим політичні мережі утворюють важливе доповнення до існуючої організації політичної влади. Воно і розширює ресурсну базу розв'язання соціальних проблем, і вносить в цю організацію нові якості — відповідальність, культуру діалогу, довіру тощо. Можливість довіри виникає саме в політичних мережах, стосунки в яких втілюють довіру в силу багатьох причин соціального порядку, пов'язаного з формуванням мережі за типом політичної спільноти.

По-третє, ефективність мережевих структур з вироблення політичних рішень не є постійною. Дослідники політичних мереж звертають увагу на ряд чинників підвищення мережевої

ефективності. Серед них і ресурсна забезпеченість, і загальна мережева стабільність. Але набагато більше значення надається інтегрованому характеру мережі, її централізації навколо ключового владного агента, а також прямому фінансового контролю над нею з боку держави [4].

По-четверте, в політичних мережах діє особлива культура консенсусу: мережа являє собою договірну структуру, що складається з набору контрактів, які виникають на основі узгоджених формальних та неформальних правил комунікації.

Таким чином, політична мережа — це система державних і недержавних утворень в певній сфері політики, які взаємодіють між собою на основі ресурсної залежності з метою досягнення загальної згоди із політичних проблем, використовуючи формальні і неформальні норми. Концепція політичних мереж безпосередньо пов'язана з дослідженнями, присвяченими взаємодії громадянського суспільства і держави. Особливо слід відзначити такі напрямки, як плюралістична теорія, корпоративізм, теорія зацікавлених груп, теорія міжурядових відносин, публічного управління і вироблення політичних рішень тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Політологія для вчителя : навч. посібн. для студ. педагогічних ВНЗ / за заг. ред. : К. О. Ващенко, В. О. Корнієнка. — К. : Вид-во імені М. П. Драгоманова, 2011. — 406 с.
2. Сморгунів Л. В. Сетевой подход к политике и управлению [Текст] / Л. В. Сморгунів // Полис. — 2001. — №3. — С. 103–112.
3. Громогласова Е. С. Теория и практика политического управления в Европейском союзе [Текст] / Е. С. Громогласова. — М. : ИМЭМО, 2009. —116 с.
4. Концепция «политических сетей» [Электронный режим]. — Режим доступа : http://gpb22.narod.ru/smorgunov_1/chapter13.html. — Название с экрана.

Левашова Катерина Петрівна — студентка групи МОЗ-15 мс, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: katyalevashova@mail.ua

Науковий керівник: **Корнієнко Валерій Олександрович** – кандидат історичних наук, доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри суспільно-політичних наук, академік Української Академії політичних наук, м. Вінниця.

Catherine Lyevashova – student of the MOZ -15 mc, Faculty of Management and Information Security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: katyalevashova@mail.ua

Supervisor: Valeri Kornienko – Ph.D., Doctor of Political Sciences, professor, head of social and political sciences, academician of the Ukrainian Academy of Political Science, the city of Vinnitsa.